Sygn. akt IX Ns 1248/14

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku Wydział IX Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Sawko

Protokolant: Tomasz Bajek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2016 roku

sprawy

z wniosku ***K. H., P. H. i A. H.***

z udziałem ***Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G.***

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku

postanawia:

1. zatwierdzić uchylenie się przez wnioskodawców ***K. H., P. H. i A. H.*** od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po dziadku W. H., ostatnio stale zamieszkałym w D., zmarłym w S. 05 grudnia 2012 roku;

2. ustalić, że koszty postępowania wnioskodawcy i uczestniczka postępowania ponoszą we własnym zakresie;

3. nakazać ściągnąć od wnioskodawców K. H., P. H. i A. H. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku kwotę 10,00 (dziesięć) złotych tytułem kosztów sądowych.

Sygn. akt ***IX Ns 1248/14***

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy K. H., P. H. i A. H. domagali się zatwierdzenia przez Sąd uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia przez nich w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku po dziadku W. H., zmarłym w dniu 05 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w D..

Swoje żądanie wnioskodawcy uzasadniali okolicznością, że pozostawali w błędzie co do przedmiotu spadku, albowiem zgodnie z ich najlepszą wiedzą spadkodawca nie pozostawił żadnych długów, a dopiero z toczącego się przed Sądem Rejonowym w Słupsku pod sygnaturą akt IX Ns 106/13 postępowania spadkowego po zmarłym ich ojcu S. H. powzięli informację o tym, że spadkodawca W. H. pozostawił długi.

Nadto podnosili, że nie mieli żadnego kontaktu ze spadkodawcą, nie korzystali z jego finansów, jak też nie mieli żadnego wpływu na jego decyzje.

Uczestniczka postępowania ***Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G.*** wniosła o oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawców solidarnie na jej rzecz kosztów postępowania. Zarzuciła, że wnioskodawcy nie dochowali należytej staranności w ustaleniu, co wchodzi w skład masy spadkowej po zmarłym dziadku, więc uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku nie jest możliwe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. H. ostatnio stale zamieszkały w D. zmarł w dniu 05 grudnia 2012 roku w S.. W chwili śmierci był wdowcem.

dowód: odpis skrócony aktu zgonu W. H. – k. 3 akt sprawy

Spadkodawca miał dwóch synów: J. H. (1) i S. H., przy czym S. H. zmarł 13 października 2012 roku pozostawiając trzech synów: K. H., P. H. i A. H..

Postanowieniem z dnia 13 maja 2013 roku w sprawie sygn. akt IX Ns 106/13 Sąd Rejonowy w Słupsku stwierdził, że spadek po S. H. na podstawie ustawy nabyli żona J. H. (2) i dzieci A. H., K. H. i P. H. po ¼ części.

/dowód: odpis skrócony aktu zgonu S. H. – k. 3 akt sprawy sygn. IX Ns 106/13 Sądu Rejonowego w Słupsku, postanowienie z dnia 13 maja 2013 roku w sprawie sygn. akt IX Ns 106/13 Sądu Rejonowego w Słupsku – k. 39 akt sprawy IX Ns 106/13 Sądu Rejonowego w Słupsku /

W Sądzie Rejonowym w Słupsku pod sygnaturą akt IX Ns 587/14 toczy się postępowanie z wniosku będącej wierzycielką o stwierdzenie nabycia spadku po W. H.. Uczestnikami tego postępowania są A. H., K. H. i P. H..

/bezsporne/

Wnioskodawcy A. H., K. H. i P. H. nie utrzymywali z dziadkiem W. H. żadnych kontaktów. Znali go jedynie z widzenia. W. H. nadużywał alkoholu. Nie odwiedzał wnuków, jak również wnukowie go nie odwiedzali. Zamieszkiwał razem z G. Z. i jej mężem. O wnukach nigdy nie wspominał. Sporadycznie odwiedzał go jedynie syn S. H..

/ dowód: zeznania świadków: G. Z. –k. 76, J. H. (2) –k.77, przesłuchanie wnioskodawców A. H., K. H. i P. H. w trybie art. 304 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc – k. 78-79 akt sprawy/

Po śmierci W. H. żadnej stypy nie było, a wszystkie przedmioty osobiste po nim, w tym dokumenty znajdowały się i nadal się znajdują się w posiadaniu G. Z., która niejednokrotnie czytała przychodzącą do spadkodawcy korespondencję dotyczącą zaciągniętych przez niego pożyczek, w tym także korespondencję od komorników sądowych.

/dowód: zeznania świadka G. Z. –k. 76 akt sprawy/

Dziadek wnioskodawców w chwili śmierci miał zadłużenie wobec Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.. O tym fakcie wnioskodawcy powzięli wiadomość dopiero po otrzymaniu odpisu wniosku w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po W. H. toczącej się przed Sądem Rejonowym w Słupsku pod sygnaturą akt IX Ns 587/14.

/dowód: przesłuchanie wnioskodawców w trybie art. 304 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc - k. 78-79 /

Sąd zważył:

Wnioskodawcy A. H., K. H. i P. H. złożyli przed tutejszym Sądem oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim dziadku W. H. oraz wnieśli o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia spadkowego w terminie z uwagi na pozostawanie w błędzie co do przedmiotu spadku.

Oświadczenie o przyjęciu spadku jest jednostronną czynnością prawną, do której w zasadzie mają zastosowanie ogólne przepisy o wadach takiego oświadczenia woli (art. 82 i nast. kc) z wynikającymi z art. 1019 kc modyfikacjami w odniesieniu do błędu i groźby.

Stosownie do treści art. 1019 § 1 kc, jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

1)uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem,

2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu lub groźby oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku (art. 1019 §1 kc) została rozciągnięta na sytuacje, w których pod wpływem błędu lub groźby spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie (art. 1019 § 2 kc), a więc takie, w których w istocie spadkobierca uchyla się od skutków biernego zachowania się (niezłożenia oświadczenia).

Skuteczne uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego powoduje wyłączenie działania fikcji prostego przyjęcia spadku, wynikającej z art. 1015 § 2 zdanie pierwsze kc lub, w konkretnych okolicznościach, z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 zdanie drugie kc).

Podstawę prawną uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 kc).

Ustawodawca błąd istotny definiuje jako błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (por. art. 84 § 2 kc). W orzecznictwie wskazuje się, że błędem takim nie jest nieznajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005r., IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi na przyjęcie, że wnioskodawcy znajdowali się pod wpływem błędu co do rzeczywistego stanu masy spadkowej po W. H., który nie wynikał z niezachowania przez nich należytej staranności w poczynieniu ustaleń dotyczących majątku spadkowego po nim.

Słuchani w sprawie świadkowie G. Z. i J. H. (2) zgodnie zeznali, iż spadkodawca nie utrzymywał żadnych kontaktów z wnioskodawcami, a wgląd do dokumentów znajdujących się w miejscu zamieszkania W. H. miała wyłącznie świadek G. Z..

Powyższe zeznania świadków prowadzą do wniosku, iż po stronie wnioskodawców mogło powstać uzasadnione okolicznościami niniejszej sprawy przekonanie, iż nie istniały podstawy do przyjęcia, że w skład masy spadkowej po W. H. wchodzą niespłacone długi – tym bardziej, że wnioskodawcy żadnych kontaktów ze zmarłym nie utrzymywali, jak również po jego śmierci nie mieli możliwości wglądu w korespondencję, którą ich dziadek otrzymywał.

W tej sytuacji trudno zarzucić wnioskodawcom, że przy dochowaniu należytej staranności byli w stanie podjąć takie czynności, które pozwoliłyby im zorientować się w rzeczywistej sytuacji majątkowej spadkodawcy W. H..

Biorąc te wszystkie okoliczności pod uwagę Sąd uznał, iż z obiektywnego punktu widzenia wnioskodawcy nie byli w stanie poczynić jakichkolwiek ustaleń na temat tego, czy zmarły ich dziadek posiadał jakiekolwiek zobowiązania pieniężne.

Sąd za wiarygodne uznał twierdzenia i wyjaśnienia wnioskodawców dotyczące wieloletniego braku jakichkolwiek kontaktów z dziadkiem, tym bardziej, że wyjaśnienia te potwierdzili w całej rozciągłości świadkowie G. Z. i J. H. (2).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wykazał, aby poza wierzytelnością przysługującą uczestniczce postępowania w skład spadku po W. H. wchodziły inne zobowiązania o charakterze majątkowym. Nie można jednak wykluczyć, że takowe istnieją.

Skoro jednak wnioskodawcy nie mają realnych możliwości dowiedzenia się o nich, tym bardziej zasadne jest złożenie przez nich oświadczeń o odrzuceniu spadku po W. H..

Reasumując Sąd uznał, że wnioskodawcy pozostawali w usprawiedliwionym okolicznościami sprawy istotnym błędzie co do znajomości przedmiotu spadku, tj. gdyby znany im był rzeczywisty stan majątku spadkowego pozostałego po dziadku W. H., z pewnością złożyliby w terminie stosowne oświadczenia spadkowe.

W dalszej kolejności Sąd zbadał, czy wnioskodawcy dochowali terminu do uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, jako że w myśl art. 88 § 2 kc uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu – z upływem roku od jego wykrycia.

Zgodnie z art. 88 § 2 k.c., uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia. Przepis ten ustanawia termin, w którym powinno nastąpić uchylenie się przez stronę od skutków prawnych jej oświadczenia woli, który wynosi jeden rok, a jego początek w przypadku błędu liczy się od jego wykrycia. Ustalony w powołanym przepisie termin do wykonania uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli ma charakter zawity, nie podlega ani przerwie, ani zawieszeniu, nie stosuje się do niego przepisów o przedawnieniu. Uprawnienie to po upływie terminu z art. 88 k.c. wygasa.

Z kolei, oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest w świetle art. 1019 § 1 i 2 k.c. przesłanką skuteczności oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo od niezłożenia takiego oświadczenia. Oba oświadczenia muszą być złożone w terminie zastrzeżonym w art. 88 § 2 k.c., przy czym do zachowania tego terminu wystarczające jest złożenie wniosku o zatwierdzenie przez Sąd uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego.

(zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 410/13, nie publikowane).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, że wnioskodawcy wiedzę na temat długu spadkowego uzyskali dopiero po zapoznaniu się z odpisem wniosku uczestniczki postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po W. H. w sprawie sygn. akt IX Ns 587/14 Sądu Rejonowego w Słupsku.

Natomiast z dowodu doręczenia odpisu wniosku z załącznikami w wyżej powołanej sprawie wynika, że został on doręczony wnioskodawcom w miesiącu wrześniu 2014.

/vide: zwrotne potwierdzenie odbioru korespondencji sądowej –k. 85 akt sprawy IX Ns 587/14 Sądu Rejonowego w Słupsku/

W świetle powyższego stwierdzić należało, że wnioskodawcy oświadczenie o odrzuceniu spadku po W. H. złożyli w terminie, to jest przed upływem roku od wykrycia błędu (art. 88 § 2 kc).

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że zaszły podstawy do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. H., o czym orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

O kosztach postępowania w punkcie 2 orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc, zaś o kosztach sądowych stanowiących zwrot kosztów stawiennictwa świadka – na mocy art. 520 § 2 kpc w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.